

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Haittakustannushankkeen (IHKU) tulokset päätöksenteon tueksi

IHKU-hankkeen aloitusseminaari

SYKE 1.3.2017

Sirpa Salo-Asikainen

Ympäristöministeriö

Tutkimuskysymyksiin vastaukset ja...

- **Minkä tasoisia haittakustannuksia (yksikkökustannuksia)** päästöittäin olisi perusteltua käyttää Suomessa päätöksenteon ja vaikutustenarviointien pohjana?
- Miten edellä esitetyt haittakustannukset eroavat **päästölähteittäin** (mm korkeat vs. matalat päästölähteet)? Onko haittakustannuksissa eroja riippuen siitä onko päästölähde **taajaan asutulla alueella vai haja-asutusalueella?**
- Miten **kansainväliset** tai muissa maissa kehitetyt haittakustannuksia arvioivat mallit ja oletukset soveltuvat käytettäväksi Suomessa?

... **Niistä viestiminen tuloksellisesti**

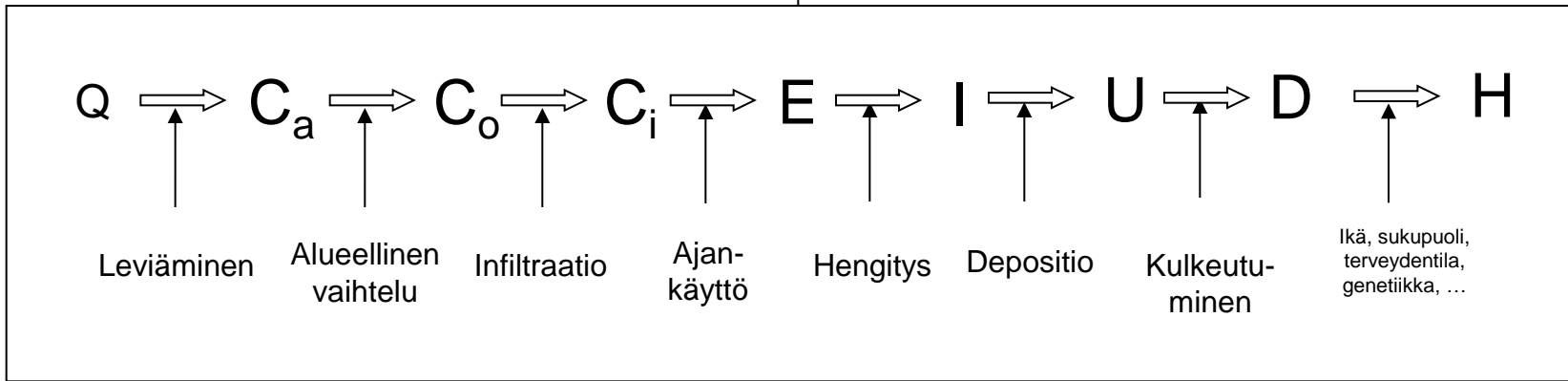
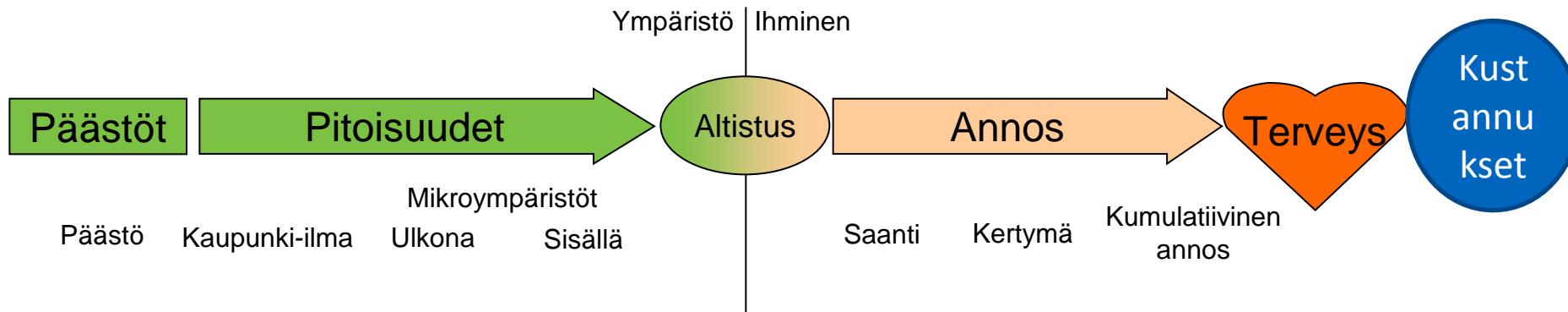
Yleisiä VNTEAS toiveita ja reunaehtoja

- **Päätöksenteon valmistelun ja vaikutusten arvioinnin tukeminen**
- Tiedon tulee perustua tutkimukseen, ei mielipiteisiin tai arvovalintoihin (Jussi Simpura, Ehdotus valtioneuvoston TEAS-hankkeiden laadunvarmistuksen (prosessi, tuotoksen käytettävyys, tutkimuksen laatu) kehittämiseksi)
- Aktiivinen vuorovaikutus sidosryhmien kanssa
- Myös poliittisiin päätöksentekijöihin, mutta ei poliittista ohjausta
- VNKn tietokayttoon.fi
- Tulokset laajasti käyttöön ennen kaikkea valtioneuvostossa, mutta myös laajemmin yhteiskunnan kehittämisessä

Ilmansuojelun edistäminen ja toimeenpano vaatii tietoa

- **Selkeimmin näkyvät haitat** (mm. metsäkuolemat, akuutisti tappavat ilmansaasteet) hallinnassa Suomessa
- Nyt haitat ovat entistä **monimutkaisempien** vaikutus ym. himmeleiden takana
- **Tietoa on** päästöistä, kulkeutumisesta, muuntumisesta, pitoisuuksista, laskeumista, altistumisesta
- Vaikutuksista ihmisiin, luontoon, rakennettuun ympäristöön **tarvitaan lisää tietoa**, erityisesti pienet pitoisuudet ja yhteisvaikutukset
- Haittavaikutusten aiheuttamista **kustannuksista** eri tahoille tarvitaan lisää tietoa (yhteiskunta, elinkeinoelämä, yksityiset ihmiset)
- Eri sektoreiden toimien vaikutukset voivat olla **ristikkäisiä**

Altistumisketju

Ilmansuojelun haittakustannusten arviointi

- Kansainväliset laskelmat eivät riitä
 - Tarvitaan Suomelle räätälöityjä laskelmia ja haitta-arvoja
 - Yleisesti hyväksytyt metodologiat
 - Suomen erityispiirteet (kylmä ilma, pienet pitoisuudet)
-

IHKUn tuloksena

Haittakustannusten laskentatyökalu Suomen oloihin

- Päästöjen vähentämättä jättämisen kustannukset
- Päästöjen vähentämisen kohdentaminen

Haittakustannustietämyksen parantaminen

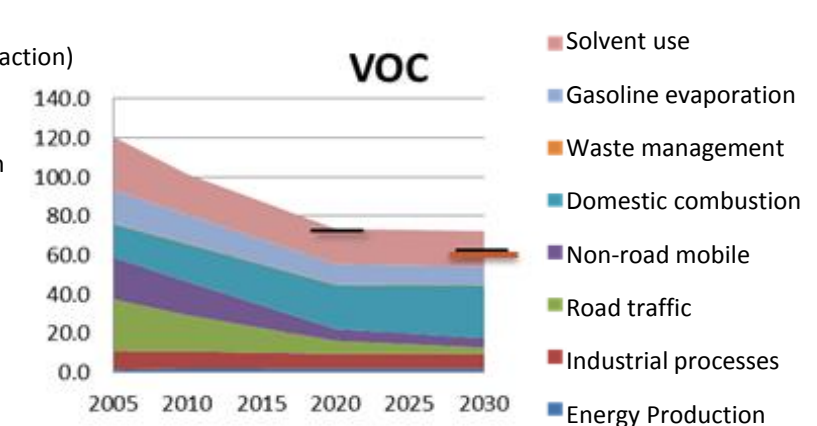
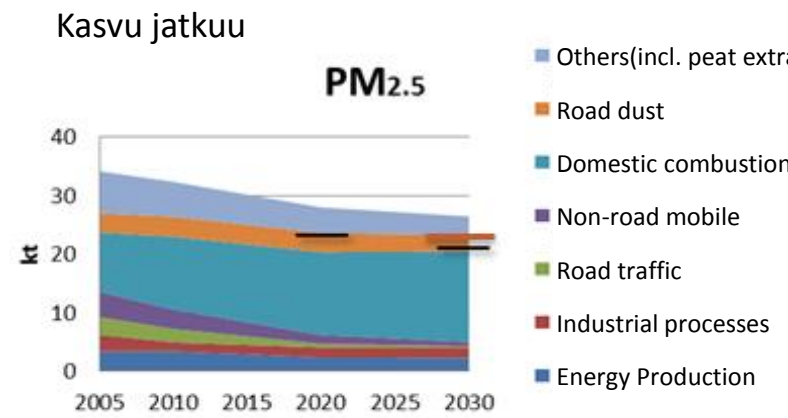
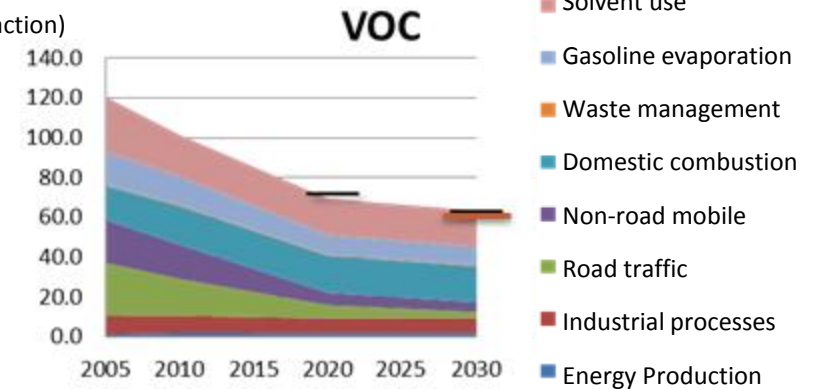
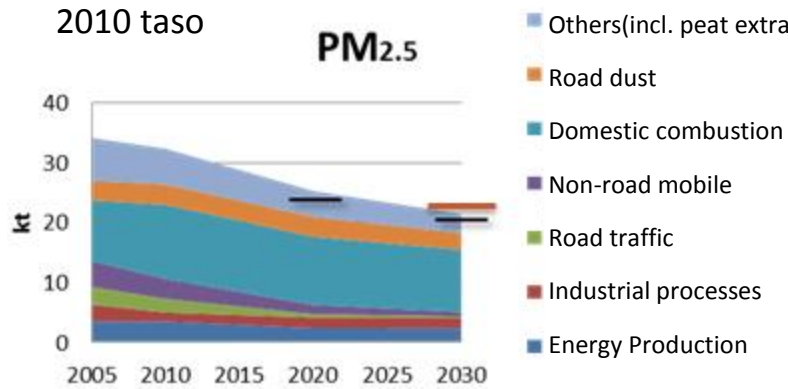
- Monimutkaisen asian tieteeseen perustuva popularisointi
 - Auttaa tekemään valintoja tietoon perustuen
-

Esimerkkinä kansallinen ilmansuojeluohjelma

Pienhiukkaspäästöjen vähentäminen:

- Suomen vähennettävä pienhiukkaspäästöjään 35 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 päästöihin (kuva)
- Pienpolton kehitys ja vähennystoimet keskiössä
- Pienhiukkasten päästökorkeuden vaikutus leviämiseen, muutuntaan, haittoihin (altistumiseen) ja haittakustannuksiin
- **Olisiko haittakustannusten takia perusteltua vähentää enemmän kuin** päästökattodirektiivi edellyttää? Missä? Mihin päästötasoon ja haittakustannustasoon on perusteltua pyrkiä? Kenelle kohdistuvia haittoja ja kustannuksia halutaan vähentää?
- KHK?

Puun pienpolton herkkyytarkastelu

Viestintä

- Monimutkaisen asian tekeminen näkyväksi ja ymmärrettäväksi
 - Haittakustannukset näkyviksi eri tahoille
 - Viranomaisille, kansalaisille, elinkeinoelämälle, järjestöille jne
 - Eri menetelmät ja niiden soveltaminen
 - Helpottaa keskustelua, kun kaikilla sama perustieto
 - Taustalla vahva tiedepohja
-
- Kenelle viestitään? Mitä viestitään? Mitä kanavia käytetään?

Vaikutusarvioinnin tietopohjan vahvistaminen

- Tärkeä askel ilmapäästöjen haittakustannusten laskennan kehittämisessä ja muokkaamisessa käyttäjäystävälliseksi
- Jatkossa myös muiden vaikutusten (esim. kemikaali) haittakustannuslaskentaa voisi kehittää vastaavaan suuntaan.
- BAT-tasojen ympäristöhyötyjen laskeminen

Vuoden kuluttua ...

- Helppokäyttöinen ja ymmärrettävä työkalu haittakustannusten laskentaan käytettävissä
- Kansantajuinen yhteenveto haittakustannus periaatteesta
- Ei-taloustieteilijäkin ymmärtää periaatteen ja osaa käyttää sitä omassa päätöksenteossään
- Tieteellisesti laadukkaasti tuotettua asiaa valtioneuvoston käyttöön
- Haittakustannukset osaksi vaikutusarviointeja
- Viestintä onnistunut
- Kansan talousosaamisen tason nousu!

